

List Efezským

Výkladové poznámky zpracoval Mgr. Karel Taschner, Th.D.

Požehnání od Boha Otce (Ef 1,1-6)

List Efezským je podivuhodně stručné, ale obsažné shrnutí křesťanského evangelia a jeho důsledků. List se soustřeďuje se na to, co Bůh učinil skrze historické dílo Ježíše Krista a co koná dnes skrze Ducha svatého, aby vybudoval novou společnost uprostřed staré společnosti. Celý list je velkolepým spojením křesťanského učení a křesťanské povinnosti, víry a života, toho co učinil Bůh, a co máme činit my. Velký důraz je položen na to, že církev má důležité místo v Božím záměru vykoupit člověka ze smrti k novému životu s Kristem a nakonec všechno sjednotit v Kristu.

Dopisy měly ve starověku ustálenou formu. Na počátku byl uveden pisatel a adresáti, poté následoval pozdrav a příměluva či přání zdraví (srov. Sk. 15,23-29). Křesťanští pisatelé přejali tuto formu a „pokřesťanštili“ ji. Nejsou popsány pouze autor a příjemci listu, ale je popsán jejich vztah ke Kristu. Také pozdrav přijal křesťanskou podobu.

„Pavel, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, svatým v Efezu a věrným v Kristu Ježíši: Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista“ (ČSP).

Pavel ve svých listech sám sebe představuje jako *apoštol Ježíše Krista*. Apoštolé Ježíše Krista byli v novozákonní době ti, kdo byli povoláni samotným Ježíšem k tomu, aby se stali jeho zplnomocněnými reprezentanty, vyslanci, mluvčími (L 6,13; Mt 10,40; Sk 26,13-18), byli očitými svědky Kristova vzkříšení (Sk 1,22; Sk 9,1). Pavel z Boží vůle byl připojen mezi apoštoly Ježíše Krista (1 K 15,3-9).

Pavel píše v apoštolské autoritě *„svatým v Efezu a věrným v Kristu Ježíši“*. „Svatí“ je obvyklé Pavlovo označení křesťanů, těch, kteří jsou odděleni pro Boha, patří Bohu. Nejde tedy o nějakou mimořádnou mravní kvalitu jejich života. Další označení adresátů dopisu je *„věrným v Kristu Ježíši“*. Původní řecký výraz můžeme překládat „věrným, důvěryhodným“, ale také „věřícím, důvěřujícím“. Oba významy jsou zde spojeny, podobně jako je tomu u výrazu πιστις „víra“, „věrnost“.

Některé rukopisy přidávají *„v Efezu“*. Jde se o hlavní město římské provincie Asia. Jednalo se o rušný obchodní přístav, centrum kultu bohyně Diány. Někdy v roce 53 Pavel poprvé krátce navštívil Efez (Sk 18,19-21) a o dva roky později na své třetí misijní cestě zde působil nejméně dva roky a zvěstoval evangelium a mnozí obyvatelé celé římské provincie Asie mohli slyšet evangelium. V Efezu byl Pavlem založen křesťanský sbor, kterému Pavel v roce 62 píše z římského vězení svůj dopis. Pravděpodobně se jedná o okružní list určený sborům v římské provincii Asii.

„Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista.“

Naše pozdravy jsou často formální, bez hlubšího obsahu – Dobrý den, ahoj, čau. Apoštolský pozdrav má hluboký duchovní obsah – jde o přání Boží milosti a pokoje. V pavlovských listech se jedná o klíčové pojmy, jež popisují Boží dílo záchrany hříšného člověka. Člověk od Boha a Ježíše Krista přijímá milost, je smířen s Bohem a obdařen pokojem. Na spasení člověka se podílí všechny tři božské Osoby – Otec, Syn a Duch svatý.

I/ Požehnání od Boha Otce

1/ Bůh Otec je původcem všeho požehnání

„Požehnaný Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nám požehnal veškerým duchovním požehnáním v nebeských věcech v Kristu“ (v 3, ČSP).

Žehnat znamená obdařit blahodárnou mocí, jež je štědrým darem od Boha. Původcem a zdrojem všeho požehnání je Bůh a Otec Pána Ježíše Krista. Předmětem nebo obsahem požehnání je Boží Syn, v němž jsme požehnáni prostřednictvím našeho spojení s ním tj. tím, že jsme v Kristu. Toto požehnání má duchovní podstatu, „duchovní požehnání“ je požehnání skrze Ducha svatého. Požehnání se týká „nebeských věcí“ tj. Božího světa, na němž věřící mají v Kristu podíl.

Bůh nám požehnal v Kristu „*vším duchovním požehnáním nebeských darů*“ (v. 3). Jedná se o neviditelný svět duchovní reality. Pokud jsme v Kristu, přijali jsme jej za Pána a Spasitele, v něm máme všechno duchovní požehnání. V Kristu je dar plnosti života (Ko 2,10; 1 K 3,21-23). Tato požehnání se týkají minulosti, přítomnosti i budoucnosti.

2/ Požehnání v minulosti – vyvolení

„v něm nás již před stvořením světa vyvolil, abychom byli svatí a bez poskvrny před jeho tváří“ (v. 4).

Již před stvořením světa došlo k jedinečnému Božím rozhodnutí – vyvolení. Spasení člověka začíná Božím vyvolením. Spasení člověka je z Božího odvěkého záměru darem jeho milosti, ne něčím, co přijímáme na základě toho, co jsme sami učinili. Iniciativa je vždy na Boží straně a je založena na jeho milosti (v. 6 a 7). Vyvolení vede k tomu, že lidé se stávají „*svatí*“ tj. oddělení pro Boha (v. 1) a „*bez poskvrny před jeho tváří*“. Toto privilegium však znamená nejen velkou milost, ale i velkou osobní odpovědnost. Bůh vyvoluje a lidem je ponechána svoboda volby a jsou zodpovědní za svá rozhodnutí. Tajemství Boží suverenity a lidské odpovědnosti nejsme schopni nikdy v životě rozluštit. Obojí je pravdivé a obojí je v Písmu vyučováno (J 6,37).

3/ Přítomné požehnání synovství

„Ve své lásce nás předem určil, abychom rozhodnutím jeho dobroty byli skrze Ježíše Krista přijati za syny a chválili slávu jeho milosti, kterou nám udělil ve svém Nejmilejším“ (v. 5 a 6).

Bůh nás v lásce předurčil k tomu, abychom se stali adoptovanými syny. Vyvolení vede k adopci (υιοθεσία). Podle židovského i římského práva měly adoptované děti stejná práva jako vlastní děti. Být synem Božím není jen výsadou, ale i odpovědností. „*Jako milované děti*

následujte Božího příkladu“ (Ef 5,1). Jako své děti nás chce Bůh mít takové, jaký je on sám. Máme chválit slávu jeho milosti a v našich životech se má zrcadlit Boží charakter.

4/ / Budoucí požehnání sjednocení

„nám dal poznat tajemství svého záměru, svého milostivého rozhodnutí, jímž si předsevzal, že podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu“ (9-10).

Zatímco v moderním užití výraz „tajemství“ se týká něčeho skrytého, v židovství a Novém zákoně se týká skrytého Božího plánu, který je Bohem nyní zjeven (srov. 3,3-9; 6,19). Dějiny nejsou nesmyslné, ani bezcílné, ale pohybují se k slavnému cíli. Božím záměrem, milostivým rozhodnutím je přivést „všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu“. Kristus je nejen hlavou církve, ale i celého univerza a jednota celku se uskutečňuje v podřízenosti hlavě. Hovoří se zde však o kosmické obnově světa. Celé univerzum i celá Kristova církev budou v Kristu sjednocené. Další biblické texty však ukazují, že to neznamená všeobecné spasení všech lidí i andělů včetně ďábla. Spaseni budou pouze ti, kdo jsou v Kristu.

Vzdávejme Bohu Otci díky za úžasné požehnání, které získáváme v Kristu skrze Ducha svatého:

za dar vyvolení: v něm nás již před stvořením světa vyvolil, abychom byli svatí a bez poskvrny před jeho tváří (v. 4).

za dar stát se synem nebo dcerou Boží: Ve své lásce nás předem určil, abychom rozhodnutím jeho dobroty byli skrze Ježíše Krista přijati za syny a chválili slávu jeho milosti, kterou nám udělil ve svém Nejmilejším (v. 5 a 6).

za dar budoucího sjednocení všeho v Kristu: nám dal poznat tajemství svého záměru, svého milostivého rozhodnutí, jímž si předsevzal, že podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu“ (9-10).

Požehnání od Boha Syna a Ducha svatého (Ef 1,3-14)

1/ Požehnání, která získáváme od Boha Syna, Ježíše Krista

V něm jsme vykoupeni jeho obětí a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost, kterou nás zahrnul ve vší moudrosti a prozíravosti (v. 7- 8).

Obětí Boha Syna, Ježíše Krista, jsme vykoupeni. Výraz ἀπολύτρωσις „vykoupení“ je „vysvobození zaplacením ceny“ a byl používán při vykoupení otroků. V Římské říši bylo asi 60 milionů otroků. Člověk mohl koupit otroka a darovat mu svobodu. Kristus nás koupil svou vlastní krví (1 Pt 1,18nn). Znamená to, že jsme svobodní od Zákona (Ga 5,1), svobodní od otročení hříchu (Ř 6), svobodní od moci Satana a světa (Ga 1,4; Ko 1,13-14). Již nejsme sami svoji a žijeme pro Krista.

Obětí Ježíše Krista jsou nám naše hříchy odpuštěny a jsme zahrnuti přebohatou milostí. Slovo odpustit znamená „odnést“. Připomíná nám to rituál v židovský Den smíření. Velekněz zabil jednoho ze dvou kozlů a vylil jeho krev před Boha na slitovnici (příkrov truhly

smlouvy). Pak vyznal hříchy Izraele nad živým kozlem a vyhnal jej na poušť. Kristus zemřel, aby naše hříchy byly odneseny a nikdy již nebyly spatřeny (Ž 103,12; J 1,29). Není již obvinění, které by stálo proti nám, protože naše hříchy byly odneseny a Bůh na ně nevzpomíná více. Odplatou za hřích je smrt, ale pro oběť Ježíše Krista jsme přijali milost. Na místo odsouzení jsme zahrnuti Boží milostí. „Milost“ označuje, jak nás Bůh neuvěřitelně přijímá a dává nám sebe sama. Jde o moc, jež působí spasení (2,5-8) a shrnuje obsah evangelia (2 K 6,1). Netýká se jen vstupu do křesťanského života, ale zahrnuje celý život (Ř 5,2; 6,14). Nejen jsme spaseni milostí, ale žijeme z milosti.

V něm jsme se stali i dědici, když jsme byli předurčeni podle předsevzetí toho, který působí všechno podle rady své vůle, abychom tu byli k chvále jeho slávy, my, kteří jsme již předtím doufali v Krista (v. 11-12).

V Ježíši Kristu jsme se stali dědici. V Kristu jsme dědici a získali jsme úžasné dědictví (1 Pt 1,1-4). Jsme pro něj drahocenní. To ukazuje cena, kterou za nás zaplatil Bůh Syn. Ježíš hovoří o tom, že církev jsou ti, které Ježíši dal Otec (J 17). Jsme „*spoludědicové Kristovi*“ (Ř 8,17), to znamená, že máme podíl na jeho dědictví.

2/ Požehnání, která získáváme od Boha Ducha svatého

V něm i vy, když jste uslyšeli slovo pravdy, evangelium své záchrany, a když jste uvěřili, v něm jste byli zapečetěni zaslíbeným Duchem Svatým (v. 13, ČSP).

Zapečetění zaslíbeným Duchem Svatým

V tomto verši je podán celý proces spasení. Říká se nám, jak se hříšník stává svatým. Nejprve slyší slovo pravdy, evangelium o spasení. Jedná se o dobrou zprávu, že Kristus zemřel za naše hříchy, byl pohřben a vstal z mrtvých (1 K 15,1 nn). Efežané „*uslyšeli slovo pravdy, evangelium své záchrany*“ a objevili, že se jich týká. Byli pozváni, aby uvěřili v Krista. Víra jim přinesla spasení a byli zapečetěni Duchem svatým. Zapečetění znamená, že transakce byla provedena a Bůh si nás koupil, abychom mu patřili. Zapečetění znamená též bezpečí a ochranu. Podle J 14,16-17 Duch svatý věčně přebývá s věřícím. Zapečetění je též znamením toho, že patříme Kristu. „*Kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho*“ (Ř 8,9).

jenž je závdavkem našeho dědictví až do vykoupení získaného vlastnictví k chvále jeho slávy (v. 14, ČSP).

Duch svatý je závdavek našeho dědictví. Závdavek je první splátka, která garantuje konečný prodej nějakého druhu zboží nebo vlastnictví. Duch svatý je první splátkou, která zaručuje Božím dětem, že Bůh dokoná své dílo a přivede je k slávě. Jedná se o vykoupení těla při Kristově návratu (Ř 8,18-23; 1 J 3,1-3). Spasení zakoušíme ve třech etapách: 1/ Byli jsme spaseni skrze víru v Ježíše Krista (Ef 1,7); 2/ Jsme spaseni, když Duch pracuje v našich životech, aby nás učinil podobnějšími Kristu (Ř 8,1-4). 3/ Naše spasení bude dovršeno, když se Kristus vrátí a zjeví se sláva Božích synů a dcer, staneme se plně jako On.

Nechme se obdarovat trojjediným Bohem, Otcem, Synem i Duchem svatým a skrze víru přijímejme a žijme z duchovních požehnání, která jsou nám darována.

Ef 1,15-23 – Bohatství v poznání Boha

Heinrich Schliemann se stal slavným, bohatým Němcem, protože již v sedmi letech se odvážil věřit starověkému záznamu o městě Troji a jednal podle své víry a v dospělosti toto město se vším jeho úžasným bohatstvím objevil. Křesťané mohou s úžasem objevovat, jak se „narodili bohatými“, když uvěřili v Krista. Mnozí křesťané nechtou Bibli jako „vkladní knížku“, aby našli obrovské duchovní bohatství, které Bůh vložil na jejich účet skrze Ježíše Krista. Je třeba růst v porozumění našeho bohatství, a používat je k Boží slávě.

V úvodním oddíle svého listu apoštol Pavel chválí Boha za úžasná duchovní požehnání nebeských darů, která Boží lid přijímá od Boha Otce, Syna a Ducha svatého. Vzdává Bohu díky za dar vyvolení k věčnému životu ve svatosti, za dar stát se synem nebo dcerou Boží, za dar budoucího sjednocení všeho pod Kristovou vládou, za dar vykoupení, odpuštění hříchů a nepomíjitelného dědictví, které nás očekává v nebi, za dar Ducha svatého, který v nás přebývá a dává nám již nyní prožívat něco z toho, co patří k našemu věčnému dědictví v nebesích.

V druhé části první kapitoly se Pavel již nesoustřeďuje na dary, které máme od Boha Otce, Syna a Ducha svatého, ale na bohatství, které přijímáme skrze poznání samotného dárce, Boha Otce, Syna a Ducha svatého vztahem víry, lásky a naděje. Skrze osobní zkušenostní poznávání Boha a jeho charakteru jsme proměňováni v jeho podobu a můžeme pak naplňovat poslání, které nám svěřil. Pavel nejen děkuje za víru a lásku věřících, ale také za ně prosí. Podstatou jeho stálých přímělných modliteb je, aby poznali Boha. Není vyššího poznání, než poznání samotného Boha. Růst v poznání Boha je nezbytný pro růst ve svatosti. Jedná se nejen o poznání Boha ve znalosti, ale také v osobní zkušenosti. Takové poznání není možné bez zjevení. Proto Pavel prosí, aby jim Bůh *dal ducha moudrosti a zjevení, abyste ho poznali*. Pavel zde ukazuje k Duchu svatému, který je „Duchem pravdy“, zprostředkovatel zjevení a učitel Božího lidu. Pavel prosí za to, aby Duch svatý osvětlil jejich vnitřní zrak a očima „srdce“ viděli a rozpoznávali jaký Bůh je a jak s námi jedná.

1/ Abyste poznali Boha (1,17b)

Jedná se o vůbec největší poznání. Ateista tvrdí, že Bůh neexistuje, agnostik, že pokud Bůh je, není jej možné poznat. Pavel se setkal s Bohem v osobě Ježíše Krista. Věřící má růst v poznání Boha. Poznat Boha osobně znamená být spasen (J 17,3). Více jej poznávat je posvěcení (Fp 3,10). Znat jej dokonale je oslavení (1 K 13,9-12). Čím více známe Boha, tím více známe sami sebe a druhé lidi. Je třeba znát Boha nejen jako Spasitele, ale také jako Otce, Přítele, Vůdce. Čím více jej budeme znát, tím více budeme v životě šťastnější.

2/ Abyste poznali Boží povolání (1,18a)

Slovo *καλεῖν* „povolat“, *κλησις* „povolání“ je důležité v křesťanském slovníku. Slovo *ἐκκλησία* „církve“ je kombinací dvou slov, které znamenají „povolat z“, např. „povolal ze tmy do svého podivuhodného světla“ (1 Pt 2,9). Pavel zvěstuje, že Bůh „povolal mě svou milostí“ (Ga 1,15) a mluví o tom, že věřící Bůh „povolal svatým povoláním“ (2 Tm 1,9) a „povolal ke své věčné slávě v Kristu“ (1 Pt 5,10). Pavel chce, abychom poznali naději, jež smíme mít pro naše povolání (Ef 4,4). Naděje je ujištění dobrého pro budoucnost. Touto živou nadějí (1 Pt

1,3) se smíme každodenně potěšovat. Tato naděje má být dynamickou silou v našich životech, která nás povzbuzuje, abychom byli čisti, poslušní a věrní.

3/Abyste poznali slávu Božího dědictví (v. 18b)

Podle starozákonního chápání je Boží lid Božím dědictvím (1 Kr 8,51), vlastnictvím (Ex 19,6). Bůh hledí na nás jako na součást svého velkého bohatství. Až se Ježíš vrátí, budeme „*ke chvále slávy jeho milosti*“ (1,6, ČSP). Zde však je míněno dědictví, které nám Bůh dá. Jsme tak spoludědici s Kristem, abychom jednou viděli Boha a klaněli se mu. Toto dědictví máme jako součást Kristova lidu.

4/ Abyste poznali Boží moc (1,19-23)

Tím, že nás učinil svým dědictvím, nám Bůh ukázal svou lásku. Tím, že nám zaslíbil úžasnou budoucnost, povzbudil naši naději. Pavel nám ukazuje „*jak nesmírně veliký je ve své moci k nám, kteří věříme*“ (1,19). Tato moc se zjevila ve vzkříšení Ježíše Krista, jeho vstoupením na nebesa a posazením po Boží pravici. Není jen Spasitel, ale je také suverénním Pánem nad všemi zlými mocnostmi a je hlavou své církve, která je jeho tělem. Boží moc v církvi se předně projevuje tím, že lidé povstávají k novému životu, jsou proměňováni stále více k Božím obrazu a jsou mu podobnější ve svém charakteru. Křesťanství není náboženstvím moci, jež má své centrum v zázracích uzdravení nebo vzkříšení těla. Jde o moc nového, svatého života ve zlém světě, moc ke zbožnému životu k Boží slávě.

Dnešní biblický oddíl zdůrazňuje důležitost zralosti křesťanského poznání a vyučuje, v jakém vztahu je poznání k víře. Víra a poznání nestojí proti sobě, ale vzájemně se potřebují. Věřit a poznávat patří dohromady. Víra nemůže růst bez pevného základu poznání a poznání zůstává neplodné, pokud nevzbuzuje a neposiluje víru.

Život bez Krista a život s Kristem – od smrti k životu (Ef 2,1-10)

Tento oddíl je jedním z nejjasnějších a nejpůsobivějších popsání díla spasení v Ježíši Kristu, které nacházíme v Novém zákoně. Apoštol Pavel zde vykresluje kontrast mezi tím, jaký je člověk ve své hříšné přirozenosti a čím se stává z Boží milosti skrze víru v Krista. Když se zamýšlíme nad tím, jakými jsme kdysi byli a jakými jsme se z milosti Boží stali, je to velký důvod k vděčnosti a chvále Bohu.

I/ Biblická diagnóza člověka podle jeho hříšné přirozenosti

1/ Byli jsme mrtvi pro své hříchy

Písmo má celou řadu specifických výrazů, jimiž je popsána podstata hříchu. Zde jsou uvedeny dva výrazy. παραπτώμα „přestupek“ je chybný krok, který znamená překročení známé hranice nebo odbočení ze správné cesty. ἁμαρτία „hřích“ znamená minulé cíle, nedosažení standardu. Tyto výrazy popisují aktivní a pasivní aspekt lidského zlého konání. Jde o hřích spočívající ve vykonání zlých skutků i o hřích v zanedbání dobrých skutků. Hřích působí duchovní smrt, smrt ducha člověka, který je necitlivý, neschopný komunikovat s Bohem. *Mzdou hříchu je smrt* (Ř 6,23). Adam a Eva po svém hříchu duchovně zemřeli a byli vyhnáni z ráje. Skutečný život je společenstvím s živým Bohem a duchovní smrt je oddělením od něho. „*Jsou to právě*

vaše nepravosti, co vás odděluje od vašeho Boha, vaše hříchy zahalily jeho tvář před vámi, proto neslyší“ (Iz 59,2).

2/ Byli jsme zotročeni

Hřích působí jako droga. Zpočátku se jeví jako něco lákavého, příjemného, ale když nad námi zvítězí, začne nás ovládat a zotročí nás.

a/ Žili jsme podle běhu tohoto světa. V této situaci se člověk řídí proudem názorů a morálních standardů společnosti, v níž žije. Je velmi obtížné postavit se proti proudu.

b/ Byli jsme poslušni vládce nadzemských mocí. Tento svět je duchovním bojištěm. Satan je kníže tohoto světa, který vede ke vzpouře proti Bohu. Všechno zlo má svůj původ v Satanovi, který působí v těch, kteří vzdorují Bohu.

c/ Žili jsme sklonům svého těla. Tělem je zde označena naše padlá, sobecká lidská přirozenost. Přirozené tělesné žádosti jako touha po jídle, spánku či sexu nejsou zlé. Když se však chuť po jídle stává obžerstvím, touha po spánku lenivostí a žádost po sexu závislostí, pak se přirozené žádosti těla mění v hříšnou žádostivost. „Žádosti těla“ zahrnují zlé žádosti nejen těla, ale také mysli. Můžeme jmenovat hříchy jako intelektuální pýcha, falešné ambice apod.

Člověk je tak zotročen zvenku („svět“ – sekulární kultura) i zevnitř („tělo“ – naše padlá přirozenost). Prostřednictvím nich nás zotročuje zlý duch, ďábel, vládce nadzemských mocí.

3/ Byli jsme odsouzeni – propadli jsme Božímu soudu

Doslovný překlad „byli svou přirozeností děti hněvu“ (v. 2, ČSP). Boží hněv není zlou náladou, rozmarem či vrtochem, ale Boží reakcí na zlo. Je osobním, spravedlivým nepřátelstvím ke zlu, odsouzením zla. Není neslučitelný s Boží láskou, protože Bůh si právě „děti hněvu“ zamiloval (v. 4). Reformované učení o totální zkaženosti neznámá, že všichni lidé jsou naprosto zkažení a nikdo nedokáže nic dobrého. Hovoří však o tom, že žádná součást lidské bytosti (mysl, city, svědomí, vůle atd.) nezůstala pádem do hříchu neporušena. Důstojnost člověka i v tomto stavu spočívá v tom, že se při člověku úplně neztratil obraz Boží. Je třeba si však uvědomit vážnost lidského stavu a tato radikální nemoc potřebuje radikální vyléčení.

II/ Situace člověka, při kterém působí Boží milost (v. 4-10)

„Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, již si nás zamiloval“ způsobil naprostou změnu situace člověka.

1/ „Probudil nás k životu spolu s Kristem“

Jako Kristus vstal z mrtvých, tak duchovně mrtvý člověk může povstat k novému životu – k životu ve víře, lásce a naději.

2/ Na místo zotročení jsme spolu s Kristem uvedeni na nebeský trůn

Spolu s Kristem máme podíl na jeho vládě, když se poddáváme vedení Ducha Božího. „Kde je Duch Páně, tam je svoboda“ (2 K 3,17). Kristem jsme byli povoláni ke svobodě synů a dcer Božích.

3/ Na místo Božího hněvu nastupuje život z Boží milosti

„*Milostí tedy jste spaseni skrze víru.*“ Spasení je vysvobození ze smrti, otroctví a hněvu. Milost je Boží nezasloužené milosrdenství, darované zadarmo. Víra je pokorná důvěra, s kterou vše dobré od Boha přijímáme. Víra je důvěrou v moc Kristova díla, spojení s ním, být v Kristu. „*Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit.*“ Bůh však chce konat své dílo také skrze nás. „*Jsmo přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvořeni k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil.*“ Dobré skutky nejsou základem či prostředkem spasení, ale jsou důsledkem naší víry, jsou prokázáním toho, že naše víra je živá a začali jsme žít nový život v Kristu.

Dnešní člověk není přesvědčen o tom, že je to s lidstvem tak zlé, jak líčí apoštol Pavel a celá Bible. Na druhé straně odmítá uvěřit tomu, že Boží činy v Kristu jsou tak mocné. Hřích je třeba vzít vážněji, než obvykle činíme. Vážněji je však třeba vzít také milost v Kristu Ježíši a její důsledky v lidském životě. To se týká i nás křesťanů.

Smíření Židů a pohanů mezi sebou i obou s Bohem (Ef 2,11-22)

Tento oddíl je možné nazvat ústředním textem a vrcholem tohoto Pavlova listu. Verše 11-15 se zaměřují předně na smíření, k němuž došlo mezi Židy a pohany, když byla v Kristu odstraněna velká bariéra, která je oddělovala. Verše 16-22 se zaměřují zvláště na to, jak v Kristu dochází ke smíření Židů a pohanů s Bohem.

I/ Smíření Židů a pohanů a jejich sjednocení v Kristu

První kapitola Bible začíná zprávou o tom, že Bůh stvořil celý vesmír a na zemi člověka a končí konstatováním, „*Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré*“ (Gn 1,31). Po pádě prvních lidí do hříchu však dochází nejen k narušení vztahu mezi Bohem a lidmi, ale také k odcizení, rozdělení a nepřátelství mezi lidmi. V povolání Abrahama a zaslíbení dané jeho potomkům si Bůh vyvolil Izrael a učinil jej svým zvláštním lidem, skrze který slíbil požehnání i všem národům. Mnozí Židé v době apoštola Pavla špatně pochopili své poslání a pro své výsady začali pohany pohrdat. Pavel připomíná křesťanům z pohanů, v jakém postavení kdysi žili: „*bez Krista, odloučení od společenství Izraele, bez účasti na smlouvách Božího zaslíbení, bez naděje a bez Boha na světě*“ (v. 12).

Kristova smrt na kříži má moc sjednotit Židy i pohany v jeden Boží lid

„*Ale v Kristu Ježíši jste se nyní vy, kdysi vzdálení, stali blízkými pro Kristovu prolitou krev*“ (v. 13). Kdysi vzdálení se stali blízkými. Krev Kristova znamená jeho zástupnou smrt za naše hříchy na kříži, kde nás smířil s Bohem a navzájem. Výraz „*v Kristu*“, znamená osobní spojení s Kristem skrze víru a všichni, kdo věří v Krista, jsou si blízcí.

„*V něm je náš mír, on dvojitě spojil v jedno, když zbořil zeď, která rozděluje a působí svár. Svou obětí odstranil zákon ustanovení a předpisů, aby z těch dvou, z žida i pohana, stvořil jednoho nového člověka, a tak nastolil mír*“ (v. 13-15).

Ježíš je naším pokojem v tom smyslu, že zrušil nepřátelství mezi Židy a pohany tím, že odstranil velkou bariéru, která je rozdělovala. Ježíš přišel naplnit Zákon (Mt 5,17), avšak jako Mesiáš mu dává takový výklad pro období nové smlouvy, zaslíbené Bohem skrze starozákonní proroky (Jer 31,31-33), že odstranil ustanovení a předpisy týkající se obřadní čistoty, obřizky, zákazu určitých jídel a ponechal v platnosti pouze morální zákon. Tuto novou smlouvu uvádí Ježíš v platnost tím, že ji zpečetuje svou krví (Mt 26,28). Zničením jeruzalémského chrámu Římany v roce 70 po Kr. došlo i ke zničení jeden a půl metrů vysoké zdi, na níž nápisy zakazovaly pod trestem smrti vstup pohanům do Boží přítomnosti ve chrámu, jež byla vyhrazena pouze Židům. Jeruzalémský chrám ani služba kněží v něm již neexistuje a ani Židé nemohou přinášet Bohu oběti zvířat a vykonávat v chrámu obřady předepsané Mojžíšovým zákonem.

Na místo rozdělení, sváru mezi Židy a pohany byl nastolen pokoj v Kristu „stvořil jednoho nového člověka“ (v. 15). V osobním spojení s Kristem vzniká nová lidská bytost. „Kdo je v Kristu je nové stvoření“ (2 K 5,17). „Potom už není Řek a Žid, obřezaný a neobřezaný, barbar, divoch, otrok a svobodný - ale všechno a ve všech Kristus“ (Ko 3,11). Za jazykem o stvoření jednoho nového člověka je židovská naděje, že na konci Bůh znovu stvoří svět ještě podivuhodnější, než bylo první stvoření před pádem. Jako součást toho bude Boží lid proměněn a budou mu dána vzkříšená těla, aby byla neporušitelná a vhodná pro věčný život v naprosté harmonii s Bohem i druhými lidmi.

II/ Smíření Židů i pohanů s Bohem

„Oba dva usmířil s Bohem v jednom těle, na kříži usmrtil jejich nepřátelství. Přišel a zvěstoval mír, mír vám, kteří jste dalecí, i těm, kteří jsou blízcí. A tak v něm smíme obojí, židé i pohané, v jednotě Ducha stanout před Otcem“ (v. 16-18).

Kristovou smrtí byli Židé i pohané byli smířeni s Bohem. Nejen pohané, ale také Židé se svým hříchem odcizili Bohu. Také Židé mohou být v době nové smlouvy smířeni s Bohem pouze tehdy, když přijmou pokoj, který Kristus daroval všem, kdo skrze víru v něj jsou s ním sjednoceni a mohou „v jednotě Ducha stanout před Otcem“. Ve Starém zákoně pouze velekněz jako reprezentant Izraele měl bezprostřední přístup k Bohu v tom smyslu, že pouze on mohl vstoupit do svatyně svatých a to pouze v Den smíření. Izrael stál v odstupu a v ještě větším odstupu stáli pohané. Ale skrze Kristovu smrt a vzkříšení obojí mají nyní bezprostřední přístup k Bohu skrze dar Ducha svatého.

III/ Boží lid složený z Židů i pohanů je Boží rodinou, duchovním chrámem

„Nejste již tedy cizinci a přistěhovalci, máte právo Božího lidu a patříte k Boží rodině. Jste stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a úhelným kamenem sám Kristus Ježíš. V něm je celá stavba pevně spojena a roste v chrám, posvěcený v Pánu; v něm jste i vy společně budování v duchovní příbytek Boží“ (v. 19-21).

Boží lid složený ze Židů i pohanů je nejen společnou Boží rodinou, ale také chrámem, Božím duchovním příbytkem. Jeruzalémský chrám byl téměř tisíc let ohniskem izraelské totožnosti jako Božího lidu. Zde Pavel popisuje vizi nového chrámu. „Jste stavbou, jejímž základem

jsou apoštolové a proroci a úhelným kamenem sám Kristus Ježíš.“ Apoštolé i proroci byli skupiny s učitelským posláním, jsou nástroji Božího zjevení, nositeli Boží autority. Ježíš sám je jmenován jako úhelný kámen. Znamená to, že, že chrám je stavěn ze zjevení daného v Kristu. Toto zjevení dané v Kristu a na počátku předávané apoštoly a proroky je obsaženo ve spisech Nového zákona.

Poslední verš kapitoly připomíná křesťanům úžasné privilegium, že jsou živými kameny, z nichž je budován duchovní chrám. Jsou vtěleni do budovy jedné univerzální církve, v níž si Bůh učinil duchovní příbytek. Vtělení se děje sjednocením s Kristem, v němž budou podle odvěkého Božího záměru všechny věci přivedeny v kosmickou harmonii a pokoj, *k jednotě v Kristu* (1,10).

Pavlova služba pohanům (Ef 3,1-13)

1/ Pavlovi jako apoštolu Ježíše Krista bylo zjeveno tajemství, které předtím nebylo známo ani Izraeli

Podstatou tohoto tajemství je to, „*že pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbeních evangelia*“ (v. 6). Pavel zde používá tři řecká slova s předponou „spolu“ – spoludědici, společné tělo, spoluúčastníci zaslíbení. Zdůrazněna je plná účast pohanů na stejném Božím požehnání. To vše přijímají „*v Kristu Ježíši skrze evangelium*“ (ČSP) tj. pokud jsou v Kristu a věří evangelium. Tajemství Kristovo je plná jednota Židů a pohanů skrze spojení s Kristem a mezi sebou. Naplňuje se nový Boží program sjednocení věřících Židů a pohanů v jedno tělo, církve. Jak Pavel psal v předcházejícím oddíle (Ef 2,11-22), Kristovo dílo na kříži vedlo nejen ke spasení jednotlivých hříšníků. Smířilo navzájem Židy a pohany a smířilo je s Bohem.

Že pohané se stanou plnohodnotnou součástí společného těla nového Božího lidu a spoluúčastníci zaslíbení nového stvoření v Kristu nebylo lidem v dřívějších pokoleních známo. Starý zákon sice zjevuje Boží plán pro pohany, neboť v Abrahamovi budou požehnány všechny národy země. Mesiáš dostane národy za své dědictví, Izrael bude světlem národů a jednou budou národy putovat do Jeruzaléma a uctívat Hospodina. Starý zákon však neodhalil radikálnost Božího plánu, který spočíval v tom, že poslání Božího lidu Izraele bude naplněno tak, že na jeho místo nastoupí církev, nové společenství věřících v Ježíše Krista složené z Židů i pohanů.

2/ Pavel věrně sloužil Ježíši Kristu jako apoštol pohanů

Saul z Tarsu, pravověrný Žid a horlivý farizeus, který pronásledoval církve a chtěl ji vyhladit (Ga 1,13), přijal toto zjevení tajemství přímo od vzkříšeného Krista (Sk 9,15; 26,13-18). Znamenalo to pro něj naprostou proměnu jeho života. Uvěřil v Krista jako v Mesiáše a stal se Pavlem, apoštolem pohanů. Celý svůj další život zasvětil oznamování tohoto tajemství, zvěstování evangelia, dobré zprávy o spasení v Ježíši Kristu. Zakládal místní církve složené z Židů a pohanů věřících v Ježíše Krista. S velikou vděčností vyznává o Kristu, že se stal jeho služebníkem, Bůh jej obdaroval svou milostí, aby oznamoval jaký je smysl tajemství od věků

ukrytého v Bohu, jež však bylo zjeveno v evangeliu o nevystižitelném bohatství, které získáváme v Kristu (v. 7-9). O tomto bohatství hovořil v 1. a 2. kapitole. Zahrnuje vzkříšení ze smrti hříchu, smíření s Bohem, konec nepřátelství a začátek pokoje, přístup k Otci skrze Krista a Ducha, členství v jeho království a domácnosti. Toto vše je předzvěstí toho, co teprve přijde – bohatství slavného dědictví na věčnosti.

3/ Tajemství Boží moudrosti má být oznamované skrze církve i nebeským mocnostem

I když je evangelium zvěstováno v první řadě lidem, nepřímě je adresované také andělům. Na základě zvěstování evangelia vzniká a roste církev. Vznik církve je předvedením Boží moci, milosti a moudrosti. „Mnohotvará moudrost“ je doslova „mnohobarevná“. Různorodost a harmonie církve jsou jedinečné. Jedná se o novou Boží společnost. Mnohobarevné společenství je odrazem mnohobarevné Boží moudrosti. Dějiny jsou divadelní budovou, svět je jevištěm a členové církve v každé zemi jsou herci. Bůh sám hru napsal. Diváky jsou inteligentní duchovní bytosti, knížata a mocnosti v nebeských prostorech. Naše vědomosti o duchovních bytostech jsou omezené. Je jisté, že nejsou vševědoucí. Svůj plán spasení jim Bůh oznámil skrze církve v jejím vzniku a růstu. Skrze staré stvoření zjevuje Bůh svou slávu lidem a skrze nové stvoření (církve) zjevuje svoji moudrost andělům. I když je my nevidíme, oni vidí nás. Nemusíme se bát zlých duchovních mocností, protože církve ani brány pekel nepřemohou (Mt 16,18). V Kristu smíme ve víře přistupovat k Bohu svobodně a s důvěrou (v. 12).

4/ Pavel je se stal vězněm Ježíše Krista

Pavel v tomto listu dvakrát zmiňuje, že je vězněm Ježíše Krista (Ef 3,1; 4,1). Pavel směle zvěstoval tajemství evangelia a stal se i jeho vyslancem v okovech (Ef 6,20). Pavel se stal vězněm a později i mučedníkem, protože věřil v nový Boží program sjednocení věřících Židů a pohanů v jedno tělo, církve. Pavel nejen kázal svoji vizi nového a nerozděleného lidstva a psal o ní, ale za tyto pravdy též trpěl a položil svůj život. Věrnost ve službě Kristu často vede také k utrpení pro Krista. Ježíš vstoupil do slávy skrze utrpení a jeho následovníci musí být ochotni jít stejnou cestou.

Pavlova modlitba (Ef 3,14-21)

Pavel ve svých listech píše často svým adresátům, že se za ně pravidelně modlí. Zamýšlet se nad obsahem jeho přímluvných modliteb nám odhaluje, co považuje v životech křesťanů za podstatné a jeho modlitby se mohou stát příkladem i pro naše přímluvné modlitby za věřící bratry a sestry. Obsahem této Pavlovy modlitby za efezské křesťany jsou čtyři předměty.

1/ Zmocnění vnitřního člověka Duchem Božím

Pavel prosí nebeského Otce, „*aby se pro bohatství Boží slávy ve vás jeho Duchem posílil a upevnil `vnitřní člověk` a aby Kristus skrze víru přebýval ve vašich srdcích*“ (v. 16, ČEP).

„aby vás podle bohatství své slávy posílil mocí skrze svého Ducha na vnitřním člověku, aby Kristus skrze víru přebýval ve vašich srdcích“ (ČSP).

Přítomnost Ducha svatého v životě člověka je dokladem jeho spasení (Ř 8,9). Moc Ducha však také uschopňuje žít křesťanský život a Pavel prosí o tuto moc pro čtenáře. Ježíš konal svou službu na zemi v moci Ducha svatého (L 4,1.14; Sk 10,38) a ta je jediným zdrojem, který máme dnes pro křesťanský život. Proto Ježíš zaslíbil svým učedníkům přijetí Ducha svatého a jeho moci. „*Přijmete moc Ducha Svatého*“ (Sk 1,8, ČSP). Pouze tehdy, když se poddáváme Duchu a dovolíme, aby řídil našeho vnitřního člověka, pak můžeme žít k Boží slávě. Pak Kristus přebývá v našich srdcích. Slovo „*srdce*“ je jiným výrazem pro vnitřního člověka. Kdo uvěřil v Krista, přebývá v něm trojjediný Bůh – Otec, Syn a Duch svatý (J 14,16.23). I z této modlitby apoštola Pavla vidíme, jak víra v trojjediného Boha má obrovský význam v životě člověka. Naš vnitřní člověk je pak zmocňován Duchem Božím, abychom stále více zrcadlili bohatství Boží slávy, když v důvěře v Boha sytíme vnitřního člověka Božím slovem, modlíme se a uctíváme Boha.

2/ Zakořenění a založení v lásce

Druhá prosba Pavlova je, „*abyste byli zakořeněni a založeni v lásce*“ (v. 17). Ve znovuzrozeném člověku je láska nejvyšší ctností. Církev je Boží rodinou, členové jsou bratry a sestrami, kteří milují svého Otce a jedni druhé. K tomu potřebujeme moc Ducha a Kristovo přebývání v nás. V lásce je třeba zakořenit a být založen. Sloveso **zakořenit** odkazuje k rostlině, ke stromu, který hluboko zapouští své kořeny, aby získali výživu a stabilitu. Křesťan musí zapustit své duchovní kořeny hluboko do Boží lásky. „*Je jako strom zasazený u tekoucí vody*“ (Ž 1,3). „*Bude jako strom zasazený u vody; své kořeny zapustil u vodního toku, nezakusí přicházející žár. Jeho listí je zelené, v roce sucha se ničeho neobává, nepřestává nést plody*“ (Jr 17,8). Sloveso **založit** mluví o základech budovy, na němž je postavena. Základy jsou nejdůležitější částí budovy, pokud nejsou hluboké, budova nemůže být vysoká. Zkoušky života prověří hloubku naší duchovní zkušenosti. Dům našeho duchovního života je třeba postavit na pevných základech (Mt 5,24-29). Obě metafory – zakořenit a založit - zdůrazňují hloubku oproti povrchnosti. Křesťané mají mít hluboké duchovní kořeny a pevné základy. V obou případech neviditelnou příčinou jejich stability je láska. Láska je půdou, v níž je život zakořeněný a základem, na němž je život postaven.

3/ Poznání Kristovy lásky

„*abyste byli se všemi svatými schopni pochopit, jaká to šíře a délka a výše a hloubka, a poznat Kristovu lásku, která převyšuje poznání*“ (v. 18, ČSP)

Apoštol nyní přechází od naší lásky ke Kristově lásce. Modlí se za to, abychom mohli pochopit Kristovu lásku v jejích plných rozměrech – šířce, délce, výšce a hloubce. Kristova láska je dost široká, aby zahrnula celé lidstvo (Židy i pohany), je dost dlouhá, aby přetrvala věčnost, je dost hluboká, aby zasáhla i toho nejhlouběji padlého hříšníka a je dost vysoká, aby ho vyvýšila do nebe. Mnozí vykladači viděli objasnění jejích rozměrů na kříži. Svislé břevno sahalo do země a ukazovalo do nebe, příčné břevno drželo Ježíšova ramena roztažená, jakoby chtěl pozvat a přivítat celý svět. Tyto rozměry Boží lásky budeme schopni pochopit jen se všemi svatými. Izolovaný křesťan může vědět cosi o Kristově lásce, ale jeho pochopení je omezené. K tomu je třeba celý Boží lid s jeho různými zkušenostmi. I když jsme schopni do

určité míry pochopit ji svou myslí, nemůžeme ji poznat v naší zkušenosti. Celou věčnost budeme trávit zkoumáním nevyčerpatelného bohatství jeho milosti a lásky.

4/ Naplnění Boží plností

„tak byli naplněni až do vsí plnosti Boží“ (v. 19, ČSP)

Na plnost je položen velký důraz zvláště v listu Efezským a Koloským. List Koloským podtrhuje, že Boží plnost přebývá v Kristu a v Kristu jsme i my dospěli k plnosti (1,19; 2,9-10). V listu Efezským Pavel povzbuzuje křesťany, že stále máme ještě prostor pro růst a máme být stále znova naplňováni Duchem (5,18). Církev, jež je Kristovou plností (1,23), má stále dorůstat v Krista, dokud nedosáhne jeho plnost (4,13-16). Boží plnost či dokonalost se stává normou či úrovní, za níž se modlíme. Nemáme se porovnávat s druhými křesťany a pak se chlubit, že jsme lepší než oni. Máme být svatí a dokonalí, jako je Bůh svatý a dokonalý (Mt 5,48; 1 Pt 1,15-16). Tato modlitba hledí na konečný stav dokonalosti v nebi, kdy vkročíme do cíle Boží úplnosti a budeme zcela naplněni, budeme podobní Kristu, který je plností Boží.

Stojí za zmínku, že všechny modlitby z listů psaných z vězení (také Fp 1,9-11; Ko 1,9-12) se týkají duchovního stavu vnitřního člověka a ne materiálních potřeb těla. Jistě není špatné modlit se za fyzické a materiální potřeby, ale důraz v těchto přímlovkách je na duchovních potřebách. Pavel věděl, že pokud vnitřní člověk je takový, jaký má být, postará se i o vnějšího člověka. Mnohé naše modlitby se týkají pouze fyzických a materiálních potřeb a zapomínáme položit důraz na naše vnitřní potřeby srdce. Tam máme největší potřeby.

5/ Závěr modlitby

„Tomu pak, kdo je mocen podle síly, kterou působí v nás, učinit daleko více nade všechno, co žádáme nebo co si můžeme pomyslet, jemu buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všechna pokolení věčnosti věků! Amen“ (v. 20-21, ČSP).

Závěr modlitby nás povzbuzuje, že Bůh, ke kterému se modlíme, mocně působí a je schopen učinit neskonale víc, než prosíme a dovedeme si představit podle své moci, která působí v nás. Jedná se o moc, která vzkřísila Ježíše a posadila jej na nebeský trůn a spolu s ním i nás. Bohu patří sláva i čest po všechna pokolení.

Jednota a rozmanitost v církvi (Ef 4,1-16)

V prvních třech kapitolách Pavel rozváděl pro své čtenáře věčné Boží záměry, jak se projevovaly v dějinách. Skrze Ježíše Krista, který zemřel za hříšníky a byl vzkříšen ze smrti, Bůh vytváří zcela novou společnost. Odcizené lidství je smířeno a spojeno a je stvořeno nové lidství. V Ef 4,1-16 přechází Pavel z věroučné do praktické části. Převažující napomínající styl odráží obsah a metodu Pavlových kázání zasazených do kontextu chvály a uctívání. Křesťané mají žít takový život, který odpovídá jejich křesťanskému povolání. Mezi vyznáním a praxí musí být rovnováha. Ti, kteří přijali toto povolání, vytváří církev. Je významné, že prvním předmětem pojednání je potřeba křesťanů ve vzájemné lásce zachovávat jednotu Kristova těla.

1/ Jednota závisí na dobrotě našeho charakteru a chování (v. 2)

Život hodný našeho povolání je charakterizován pěti kvalitami – skromnost (pokora), tichost, trpělivost (vytrvalost), snášenlivost a láska. Tyto kvality jsou nezbytné pro dobré vztahy k druhým lidem a pro zachování jednoty církve. Jednota Ducha byla dána v Kristu a je třeba jí zachovat.

2/ Jednota vzniká z jednoty našeho Boha (v. 3-6)

Pavel užívá sedmkrát výraz „*jeden*“ – Duch, Pán, Bůh, tělo, naděje, víra, křest. Tuto jednotu působí **Duch** svatý, který spojuje věřící ve svazek pokoje. Jednota je realizována v Duchu, má své centrum v Synu a zdrojem jednoty je Otec. „**Tělo**“ označuje církev jako viditelné společenství. **Víra** je osobní oddanost Kristu, která zahrnuje uznání toho, kým on je jako Syn Boží a Spasitel lidí. Je tedy oddaností a vyznáním této oddanosti. **Křtem** se věřící identifikuje s Kristem v jeho smrti a vzkříšení, je zapečetěn Duchem a zapojen do těla Kristova. Vodní křest je znamením křtu Duchem a je viděn jako svátost jednoty. **Bůh** je pouze jeden.

3/ Jednota je obohacována rozmanitostí darů milosti (v. 7-12)

Jednota není uniformitou bez barev a života. Kristova milost udílí rozmanité dary. Jednota církve je dána milostí (charis), rozmanitost je dána charismaty, dary milosti. Celá církev je charismatickým společenstvím. Pavel zde popisuje spíše milost, která nás vychovává a vystrojuje k službě spíše než milost, která přináší spásu (srov. Tit 2,11-12). Předcházející argumentaci dokládá Pavel biblickým citátem ze Ž 68,18. Zřejmě zde Pavel cituje starobylou ústní tradici, jejíž ohlas nacházíme v aramejském targumu k Žalmům a v syrské Pešitě, kde čteme: „dal jsi dary lidem“. „*Co jiného znamená 'vystoupil', než že předtím sestoupil dolů na zem?*“ Vystoupil ze země, když předtím sestoupil na zem (J 3,13). Apoštol potvrzuje identitu inkarnovaného Spasitele s vyvýšeným Spasitelem. „*Vystoupil nade všechna nebesa*“. Židé počítali sedm nebes, trůn Kristův je však nad všemi nebesy a všechny věci jsou mu poddány.

Vyvýšený Pán obdarovává svými dary. Charakter duchovních darů je mimořádně rozmanitý. Pět seznamů duchovních darů v NZ zmiňuje nejméně 20 rozmanitých charismat. Existují bezpochyby další, které nejsou zmíněny. „Apoštolé a proroci“ tvoří základ křesťanského chrámu (Ef 2,20; 3,6). „Evangelisté“ jsou především misionáři, kteří jsou pionýry v oblastech, kde víra zatím nebyla hlášána. Jako evangelista je označen Filip (Sk 21,8; srov. 8,6-40). Také Timoteus koná dílo evangelisty (2 Tm 4,5). Do této kategorie spadá také Epafras. „Pastýři a učitelé“ jsou spojeni dohromady takovým způsobem, že to ukazuje k tomu, že tyto dvě role jsou komplementární a často spojeny v jedné osobě. Pastýři (pastoři) pravděpodobně zahrnovali starší a biskupy, kterým byla svěřena péče o duchovní stravu, ochranu a dohled nad stádcem. Záměrem služebností zmíněných ve v. 11 je připravení Božího lidu k službě. Kristus sám je příkladem služby (Mk 10,45; L 22,27). Konečným záměrem je dosažení Kristovy plnosti, jíž dosahujeme rostoucí jednotou víry a poznání Kristla jako Syna Božího v osobní i korporativní zkušenosti.

4/ Jednota si žádá duchovní dospělost (v. 13-16).

Jako existují jednotlivé stupně jednoty, tak existují i jednotlivé stupně posvěcení. Čím více známe a důvěřujeme Božímu Synu, tím více rosteme v jednotě navzájem. Každý křesťan má v Kristu dozrávat k dospělosti, ale týká se to též dozrávání sboru jako těla Kristova. Máme se

podobat dětem v jejich pokoře a nevinnosti, ale ne v jejich neznalosti a nestabilitě. Takoví jsou zmítáni závanem kdejakého učení. Církev roste pravdou a láskou. Je třeba mluvit pravdu v lásce. Pravda se stává tvrdou, pokud není změkčena láskou. Láska se stává měkkou, pokud není posílena pravdou. Duch svatý je „Duchem pravdy“ a jeho prvotinou je láska (J 14,17; 15,26; 16,13; Ga 5,22).

Tímto způsobem církev dosahuje dospělosti. Církev je viděna jako „*jeden nový člověk*“ (Ef 2,15). Věřící si nemají ponechávat dětinské postoje (1 K 13,11). Z Krista rostou všichni křesťané jako tělo, jehož jednotlivé údy jsou navzájem spojované klouby (šlachami). Pouze pokud každá část řádně pracuje, celé tělo má oporu.

Nový život v pravdě a v lásce (Ef 4,17- 32)

V druhé části listu Efezským tj. od čtvrté kapitoly apoštol popisuje nová pravidla jednání, způsob života, jež se očekává od těch, kteří byli Kristem povoláni do církve, Boží nové společnosti. Nejprve zdůraznil, že jsme povoláni k životu ve společenství jednoty víry a lásky, k jednotě v rozmanitosti podle míry Kristova obdarování. V dnes čteném oddíle podtrhuje, že povolání ke svatosti nás zavazuje, abychom odložili starý způsob života, staré lidství a oblékli nové lidství, které se projevuje novým smýšlením a jednáním.

1/ „Nežijte tak, jako žijí pohané“ (v. 19)

Křesťané nemají napodobovat život nespasených lidí kolem sebe. Začíná to tím, že křesťané myslí odlišně od nespasených lidí. Důraz je na naše myšlení (v. 17.18.23). Spasení začíná pokáním, jež je změnou mysli. Osoba se mění, když přestane spoléhat na sebe a důvěřuje Kristu. Dnešní svět má mnohé poznání, ale málo moudrosti. Člověk se považuje za osvíceného, když odmítá Bibli a přijímá nejnovější filozofie. Satan však oslepuje mysl nespasených (2 K 4,3-6), protože nechce, aby viděli pravdu v Ježíši Kristu. Nejsou schopni přemýšlet řádně o duchovních záležitostech. Pravda a život však patří dohromady. Když věříme Boží pravdu, přijímáme Boží život. Písmo podává jednoznačné svědectví o tom, jak zákaznou moc má duchovní nevědomost a jakou moc má pravda, která osvobozuje, povznáší a činí citlivým. Křesťan zakusil zázrak povstání k novému životu. Jeho mysl je naplněna světlem Božího slova a jeho srdce plností Božího života. Dává své tělo Bohu jako nástroj spravedlnosti (Ř 6,13) a ne hříchu k uspokojení svých vlastních sobeckých žádostí.

2/ Učit se u Krista (v. 20) znamená osobní vztah ke Kristu, kdy jej stále více poznáváme a jsme proměňováni v jeho podobu.

Tento vztah je založen na Božím slově. Čím lépe rozumím Písmu, tím lépe znám Božího syna, protože celá Bible je zjevením Pána Ježíše Krista (L 24,27; J 5,39). Skrze Krista můžeme chodit v novotě života. Boží slovo obnovuje naši mysl, když se Bohu plně vydáme (J 17,17). Když naše mysl porozumí pravdě Božího slova, postupně Duchem je proměňována a to vede k zásadní proměně života.

Pavel se nespokojuje tím, že vysvětlí princip, že je třeba odložit starý způsob života a začít žít nový život v Kristu, ale tuto výzvu aplikuje do různých oblastí života. Pavel v tomto oddíle jmenuje pět odlišných hříchů a vyzývá nás, abychom se jich vyvarovali.

a/ Nelžete, ale raději mluvíte pravdu. „Proto zanechte lži a 'mluvte pravdu každý se svým bližním', vždyť jste údy téhož těla“ (v. 20). Lež je tvrzení, které odporuje skutečnosti a je vyslovena se záměrem oklamat. Satan je „lhář a otec lži“ (J 8,44). Ti, jejichž životy jsou ovládány lží a milují lež, jsou navždy ztraceni. Křesťanův život je ovládán pravdou. Jako údy Kristova těla „máme mluvit pravdu v lásce“ (Ef 4,15, Bible 21). Ježíšovi učedníci mají být známi jako čestní a spolehliví lidé, na jejichž slovo je spolehnutí. Jsme nejenom bližními, ale v církvi jsme údy téhož těla. Společenství se buduje na důvěře a důvěra se buduje na pravdě.

b/ Neztrácejte nervy, ale dávejte si pozor, aby váš hněv byl spravedlivý. *'Hněváte-li se, nehřešte.' Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce a nedopřejte místa ďáblu“* (v. 26-27). Hněv je emocionální vzrušení něčím, co se nám nelíbí. Sám o sobě hněv není hřích, protože i Bůh se hněvá (Dt 9,8.20; Ž 2,12). Svatý Boží hněv je součástí jeho odsouzení hříchu. Naše emoce jsou však často poskvrněny hříchem. Můžeme se hněvat a nehřešit, ale je třeba hněv včas uhasit milujícím odpuštěním. Jinak hněv dává v našem srdci místo ďáblu.

c/ Nekrad'te, ale radši pracujte a dávejte potřebným. „Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebným“ (v. 28). Osmé přikázání Desatera „Nepokradeš“ se nevztahuje jen na krádež cizího majetku, ale i na neplacení daní, zatajení celných poplatků, platí i pro zaměstnavatele, kteří utlačují své zaměstnance a pro zaměstnance, kteří špatně pracují, nebo si zkracují pracovní dobu. Nestačí však přestat krást, ale je třeba vykonávat čestnou práci svými rukama a vydělávat si tak na obživu a na to, abychom mohli obdarovávat potřebné.

d/ Nepoužívej svá ústa ke zlému, ale jen k dobrému. *Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost. A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupení“* (v. 31-32). Ústa a srdce jsou spojena. „Čím srdce přetéká, to ústa mluví“ (Mt 12,34). Když se změní naše srdce, změní se i naše řeč. Výraz „špatný“ použitý též v Mt 7,17-18 se týká zkaženého, shnilého a tudíž bezcenného ovoce. Naplň své srdce Kristovou láskou a pak z úst bude vycházet pouze pravda a čistota. Naše slova mají sloužit ke vzdělání, budování lidí, k přinášení milosti posluchačům. Slova odhalují to, co je v našem srdci. Slovy nemáme druhým ubližovat, ale pomáhat jim.

e/ Nebud' nelaskavý či zatrpknutý, ale milý a laskavý. „Ať je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utrhaní a s tím i každá špatnost; buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám. Jako milované děti následujte Božího příkladu a žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás a sám sebe dal za nás jako dar a oběť, jejíž vůně je Bohu milá“ (v. 31-32).

Tyto verše nás opět varují před některými hříchy špatných postojů. Tvrdost nebo hořkost (ČSP) znamená setrvávání v nepřátelství, které otráví celého vnitřního člověka. Tvrdost vede k hněvu, který je výbuchem pocitů, které prožíváme uvnitř. Tvrdost, zloba, hněv a ostatní hříchy zarmucují Ducha svatého, který žije v nás. Náš hřích zarmucuje Boha Syna, který za nás zemřel a také Boha Otce, který nám odpustil, když jsme uvěřili Kristu.

3/ Shrnutí

Církev je Boží nová společnost. Tvoří ji lidé, kteří opustili starý způsob života ve hříchu a znovuzrodili se k novému životu v pravdě a lásce. Potřebujeme obnovu mysli a aktivní pěstování křesťanského života. Svatost není stav, do kterého sklouzneme automaticky po našem obrácení. Nejsme pasivními diváky posvěcení, které v nás Bůh koná. Je třeba vědomě odkládat zlé a oblékat nový životní styl.

Motivace k novému životu v Kristu (Ef 5,1-20)

Minule jsme hovořili o tom, že křesťané mají praktikovat nový život v Kristu. Co je k tomu motivuje?

1/ Jsme milované Boží děti, které mají bázeň před Božím hněvem (v. 1-7)

„Jako milované děti následujte Božího příkladu a žijte v lásce“ (v. 1-2). Bůh veřejně prohlásil o Ježíši: *„Toto je můj milovaný Syn“* (Mt 3,17) a Bůh nás miluje tak, jak miluje svého Syna (J 17,23). Jako Boží děti máme napodobovat Boží příklad. Děti se nejvíce učí tím, když pozorují a napodobují své rodiče. Bůh je láska (1J 4,8), a proto máme žít v lásce (Ef 5,1-2). Jako děti jsme i dědicové Božího království (Ř 8,17). Pavel nejen ujišťuje o jistotě dědictví Božího království, ale také varuje před nebezpečím ztráty takového dědictví. Jistota spasení není důvodem pro domýšlivost. Pokud jsme padli do života v nemorálnosti, vydáváme tím svědectví, že jsme modláři a ne ctitelé Boha, že jsme dědici pekla a ne nebe.

„Dobře si pamatujte, že žádný smilník, prostopášník ani lakomec, jehož bohem jsou peníze, nemá podíl v království Kristovu a Božím. Nenechte se od nikoho svést prázdnými slovy, aby vás nestihl Boží hněv jako ty, kdo ho neposlouchají. Proto s nimi nemějte nic společného“ (v. 5-7).

Mnozí nemorální lidé unikají odhalení, usvědčení a soudu na zemi. Pavel též varuje před prázdnými slovy falešných učitelů, kteří tvrdí, že hříchy těla je možné páchat bez poškození duše a bez trestu. I dnes jsou ve světě a v církvi lidé, kteří učí, že Bůh je příliš laskavý, aby každého odsoudil a že nakonec se všichni bez ohledu na to, co konali na zemi, do nebe dostanou. Univerzalismus tj. všeobecné spasení všech lidí je lež. Pravdou je, že za zlé věci přichází na neposlušné syny Boží hněv, který vyvrcholí v den soudu (J 17,5; 1 K 5,9-10). Poselství o Božím soudu je třeba brát vážně.

2/ Smíme žít jako děti světla

„I vy jste kdysi byli tmou, ale nyní vás Pán učinil světlem. Žijte proto jako děti světla - ovocem světla je vždy dobrota, spravedlnost a pravda; zkoumejte, co se líbí Pánu. Nepodílejte se na neúčinných skutcích tmy, naopak je nazývejte pravým jménem. O tom, co oni dělají potají, je odporné i jen mluvit. Když se však ty věci správně pojmenují, je jasné, oč jde. A kde se rozjasní, tam je světlo. Proto je řečeno: Probud' se, kdo spíš, vstaň z mrtvých, a zazáří ti Kristus“ (v. 8-15).

Pavel používá symboliky tmy a světla. „Tma“ představuje nevědomost, omyl a zlo, „světlo“ představuje dobrotu, spravedlnost a pravdu. Kristus změnil náš život z tmy ve světlo. „Nyní

vás Pán učinil světlem. Žijte proto jako děti světla“. Naše jednání je projevem nové totožnosti. V praxi to znamená život, který bude svítit všem a vydávat svědectví o tom, co je dobré, správné a pravdivé. Jako děti světla se snažíme zkoumat, rozeznat a souhlasit s tím, co se líbí Pánu. **Na druhé straně to znamená nemít podíl na „neužitečných skutcích tmy“.** Naopak tyto skutky je třeba odhalovat tj. odmaskovat to, o čem je hanba i jen mluvit. Když se na něco posvítí, stává se to viditelným. Tma zakrývá hanebné skutečnosti zla, světlo je činí viditelnými.

3/ Praktikování moudrosti (v. 15-17)

Dávejte si dobrý pozor na to, jak žijete, abyste si nepočínali jako nemoudří, ale jako moudří; nepromarněte tento čas, neboť nastaly dny zlé. Proto nebuďte nerozumní, ale hleďte pochopit, co je vůle Páně.

Moudří lidé co nejlépe využívají svůj čas tím, že rozpoznávají Boží vůli a činí ji. Vědí, že svévole je bláznovstvím a moudrost je možné nalézt pouze v Boží moudrosti. V životě není nic důležitějšího než objevit a konat Boží vůli. Je třeba rozlišovat mezi všeobecnou a specifickou Boží vůlí. Všeobecnou Boží vůlí je, abychom byli podobní Kristu. Nacházíme ji v Božím slově. Specifickou Boží vůlí o tom, co máme konat v konkrétní situaci, poznáváme po vážném přemýšlení, modlitbě a poradě se zkušenými věřícími.

4/ Plnost Ducha svatého

„A neopíjejte se vínem, což je prostopášnost, ale plni Ducha zpívejte společně žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně. Zpívejte Pánu, chvalte ho z celého srdce a vždycky za všechno vzdávejte díky Bohu a Otci ve jménu našeho Pána Ježíše Krista. V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým (v. 18-21).

Tajemství čistého a svatého života je být naplněn Duchem svatým. Pavel porovnává opilost a plnost Ducha. Mezi těmito stavy je povrchní podobnost. Opilý člověk je pod vlivem alkoholu. Duchem naplněný křesťan je pod vlivem a mocí Ducha svatého. Zde však podobnost končí a začíná rozdíl. Naplnění Duchem Ježíše Krista neznámá druh duchovního opojení, při kterém ztrácíme sebekontrolu, ale naopak ovocem Ducha je „sebeovládání“ (Ga 5,23). Pod vlivem Ducha sebeovládání neztrácíme, ale získáváme. Alkohol není prostředek povzbuzující, ale utlumující. Utlumuje centra v mozku, která řídí jednání člověka. Duch svatý způsobuje pravý opak. Je povzbuzujícím, stimulujícím prostředkem, kdy celý náš život se stává chválou a uctíváním Boha.

Vztahy muže a ženy v manželství (Ef 5,21-33)

Nejrozsáhlejší novozákonní oddíl o Boží vůli týkající se manželství je vysloven v kontextu apoštolského příkazu „*nechávejte se naplnit Duchem*“ (5,18 Bible 21).

1/ Vzájemná poddanost v bázni Kristově

Jeden ze znaků naplnění Duchem ve vzájemných vztazích věřících se projeví poslušností Božího příkazu: „*V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým*“ (5,21, ČEP); „*Podřizujte se jeden druhému v bázni Kristově*“ (ČSP). Neradi slyšíme příkaz, že se máme někomu

podřídít. Výzva ke vzájemnému podřizování se jedni druhým vyžaduje pokorný postoj, ochotu zřít se vlastní vůli kvůli druhému tj. prokázat lásku, dát druhému přednost. Týká se to též manželů v jejich postoji k ženám, kdy staví zájmy své ženy před své vlastní a podobně si mají počínat i rodiče vůči dětem a nadřizení vůči svým podřízeným. Pavel vyzývá k postoji vzájemné podřízenosti a službě v oddílech jako je Ga 5,13b, „*služte v lásce jedni druhým*“ a Fp 2,3.4, „*v ničem se nedejte ovládat ctižádostí ani ješitností, nýbrž v pokoře pokládejte jeden druhého za přednějšího než sebe; každý ať má na mysli to, co slouží druhým, ne jen jemu*“. Nemáme trvat na svých právech, ale jednat podle Kristova příkladu, který se stal služebníkem všech. „*V bázni Kristově*“ nezahrnuje strach či hrůzu, ale jde o vědomí odpovědnosti následovat jeho příklad. Podobně jako ve Starém zákoně byla bázeň před Hospodinem základním principem pro moudrý život uvnitř smlouvy, tak vztahy v církvi i v manželství musí být motivovány bázní před Kristem, poddaností Kristu. Vzájemná podřízenost věřících je důsledkem toho, že všichni mají tento postoj ke Kristu a že specifické vztahy uvnitř manželství vyplývají z bázně vůči Kristu, který je pro nás nejvyšší autoritou. Nejvyšší autoritou pro manžela i manželku je sám Kristus a ne jeho životní partner.

2/ Ženy mají být ve všem podřízeny svým mužům

Vzájemná poddanost Kristu je spojena s rolí uvnitř rodiny. Zajímavou paralelu obojího důrazu, kdy se někdo má podřídít druhému a přitom všichni mají být pokorní ve vzájemných vztazích, nacházíme v 1 Pt 5,5, „*Stejně se i vy mladší podřizujte starším. Všichni se oblect v pokoru jeden vůči druhému, neboť 'Bůh se staví proti pyšným, ale pokorným dává milost'*“.

Manželství je podle Písma exkluzivní nerozlučitelný svazek dvou lidí, kteří tvoří jednotu. Muži a ženy jsou si rovni v hodnotě a důstojnosti (Gn 1,27; 2,18; Ga 3,28-29), avšak pro manželský vztah určil Bůh určitý „řád“ (řecky τάξις). Pro ženu uznání tohoto Božího řádu znamená předně ochotu podřídít se (v řečtině ὑποτάσσειν) svému muži. Zdůvodnění tohoto příkazu je uvedeno ve 23. verši: „*Protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil.*“ Být hlavou znamená roli autority, vedení. Nejde o mužský šovinismus, ale o stvořitelský pořádek pro manželství. Mužství a ženství představují hluboké rozdíly, kterou jsou fyziologické i psychologické. Obě pohlaví jsou si rovné před Bohem, ale to neznamená, že jsou identické. Biblický pohled zachovává současně rovnost i komplementárnost pohlaví tj. muž a žena se vzájemně doplňují. Bůh svěřil muži určitou vedoucí úlohu a jeho žena najde sebe i svou pravou Bohem danou roli ne ve vzpouře proti němu a jeho vedení, ale v dobrovolné a radostné podřízenosti.

„*Ale jako církev je podřízena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřízeny svým mužům*“ (v. 24). Podřízenost církve Kristu je jistě dobrovolná a svobodná a není vynucená ani pokořující. Podřízenost církve znamená hledět ke Kristu jako ke své autoritě, zakoušet jeho přítomnost a lásku, přijímat od něj dary, které umožňují růst ke zralosti a odpovídat na něj s vděčností a úctou. V ideálním obraze křesťanského manželství není zvažováno, zda podřízenost žen jejich manželům se nemůže octnout v konfliktu s podřízeností Kristu. Autorita manžela však není neomezená, je totiž sama podřízena Boží autoritě. Pokud manžel svou autoritu sobecky zneužije, pak je právem manželky pro svědomí odmítnout a neposlechnout, protože poslušnost lidem by mohla znamenat neposlušnost Bohu. „*Více sluší poslouchat Boha než lidi.*“

3/ „Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval... Muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe“ (v. 25.28)

Po nabádání žen k podřízenosti by tehdejší čtenář očekával, že manželé budou nabádáni, aby vládli nad svými manželkami. Na místo toho jsou manželé vyzýváni, aby své manželky milovali. Výzvy k podřízenosti žen nelze oddělit od výzvy manželům, aby sebe sama vydávali v lásce. Tehdejší patriarchální nadvláda muže je radikálně zpochybněna odkazem k povinnosti milovat svou ženu podle modelu vztahu lásky Krista k církvi, který za ni pokládá svůj život, výzvou k sebe obětující lásce, kdy se vzdáváme svých zájmů ve prospěch druhých. Muži je dán příkaz, aby svou vedoucí roli v manželství vykonával jako Kristus, který sebeobětavou láskou miluje církev a pečuje o ni. Co je těžší, být podřízen nebo milovat jako Kristus? Vztah manžela k manželce má být odrazem vztahu Krista k církvi. Muž tvoří se svou ženou jedno tělo (Gn 2,24) a má ženu milovat jako své vlastní tělo, jako sám sebe. Svá vlastní přání a žádosti svého těla nesmí upřednostňovat před přáními a tužbami své manželky.

Z vedení bez lásky se stává despotismus. Dominantní manžel o všem rozhoduje sám, manželce pouze sdělí, co se bude dělat. Počíná si jako surový tyran. Z lásky bez vedení se stává slabost. Manžel rezignující na svou roli vedení od manželky očekává, že sama bude zabezpečovat rodinu a rozhodovat o všech důležitých věcech. Manžel je pak v pozici dítěte, o něhož se manželka musí starat. Manžel, který nenaplnuje vedoucí roli v manželství, je manžel bačkora či pod pantoflem.

V jakých rovinách se konkrétně projevuje láska manžela k manželce? Konkrétní projevy lásky jsou vyjádřením péče o naplnění konkrétních potřeb milované osoby. Podle čeho manželka pozná, že ji mám rád? Jakým jazykem lásky mám hovořit, aby má manželka tuto lásku zřetelně vnímala a její citová nádrž byla naplněna? Vždyť potřeba být milován stojí ve středu manželství. Gary Chapman ve své knize Pět jazyků lásky ukazuje na to, jak si manželské dvojice mají prokazovat lásku:

slovy ujištění, jimiž oceníme hodnotu toho druhého;

pozorností, kdy se dokážeme vcítit do vnitřních prožitků druhého a vyjádřit svou duševní blízkost; naslouchat manželce;

jazykem darů, kdy druhého zahrnujeme drobnými maličkostmi, jež ho potěší;

skutky služby, kdy druhého obklopíme praktickou péčí;

fyzickým kontaktem, kterým vyjadřujeme svou fyzickou blízkost a něhu.

Milující manžel pohlíží na svoji manželku jako na rovnocennou partnerku, nachází si čas na slovní komunikaci s ní, aktivně zjišťuje a naplňuje potřeby své manželky, vyhrazuje jí přední místo na žebříčku hodnot (Podle Gary Chapmana, Pět znaků láskyplné rodiny).

Duchovní autorita a vedoucí role muže v manželství se projevuje v tom, že projevuje iniciativu a má hlavní odpovědnost

za duchovní směřování manželství, je knězem rodiny

za ochranu ženy a pocit bezpečí, že je bezpodmínečně milována

za vytváření prostoru, aby se žena mohla cítit jako respektovaná, svobodná a milovaná bytost a plně mohla rozvinout své obdarování.

Shrneme-li vzájemné vztahy muže a ženy v rodině, pak to můžeme s novozákoníkem Johnem Stottem vyjádřit těmito klíčovými slovy:

Rovnost. Biblické svědectví mluví naprosto jednoznačně o rovnosti v hodnotě a důstojnosti všech mužů i žen. Tato rovnost byla hříchem deformována a v různých kulturách a žel i v dějinách křesťanství byly ženy různým způsobem utlačovány a diskriminovány.

Komplementarita. Biblická rovnost neznamená totožnost rolí mužů a žen v rodině a v církvi, ale je spojena s komplementaritou tj. vzájemným doplňováním a obohacováním specifickostí a jedinečností toho, co znamená být mužem nebo ženou. Při vyjasňování rozdílů mezi mužem a ženou je třeba se vyvarovat zjednodušujících stereotypů. Ženy se právem brání stereotypům, které jsou jim vnucovány společností, v níž dominují muži.

Odpovědnost. Když Bible hovoří o vedoucí roli muže v rodině, pak tím míní odpovědnost a péči po vzoru Kristovy sebeobětující lásky, v níž se žena může cítit jako respektovaná, svobodná a milovaná bytost, od které se očekává, že bude rozvíjet svá osobní obdarování.

Vzájemná služba. V podřízenosti a lásce je možné vidět dvě stránky jedné mince – nesobecká služba manželskému partnerovi. Od obou partnerů je žádána láskyplná péče jednoho o druhého a vzájemná oddanost a úcta. Muži a ženy jsou společně povoláni ke službě Bohu a lidem a mají být povzbuzováni k tomu, aby podle svých specifických obdarování vykonávali nejrůznější činnosti v církvi a společnosti.

Apoštol Pavel svůj nejobsáhlejší oddíl o vztazích mužů a žen v manželství shrnuje a uzavírá slovy: „*Budou ti dva jedno tělo. Je to velké tajemství, které vztahují na Krista a na církev. A tak i každý z vás bez výjimky ať miluje svou ženu jako sebe sama a žena ať má před mužem úctu*“ (v. 31-33). Vzájemná láska a úcta jsou pro každé manželství tím nejdůležitějším. Obojím se můžeme Duchem svatým každodenně naplňovat.

Dovolte mi zakončit osobním slovem. V životě si cením nejvíce dvojího: že jsem v 17 letech uvěřil Kristu a mohl se mu vydat do služby a že již od svých 25 let smím žít se svojí manželkou. Z Boží milosti smíme spolu žít již 50 let a každým rokem jsme jeden za druhého vděčnější. Bohu patří sláva a dík za všechno, co pro nás ve svém Synu Ježíši Kristu učinil.

Vzájemné vztahy rodičů a dětí, nadřízených a podřízených (Ef 6,1-9)

Pavel o místním sboru hovoří jako o „církevní rodině“, kde jsou muži i ženy a příslušníci všech věkových skupin a společenského postavení.

1/ Povinnosti dětí

„*Děti, poslouchejte své rodiče v Pánu, protože to je spravedlivé. ,Cti svého otce a matku,‘ to je první přikázání se zaslíbením, ,aby ti bylo dobře a abys byl dlouho živ na zemi*“ (6,1-3).

Zde je uveden další příklad všeobecné poddanosti, která se podle 5,21 očekává od všech členů Boží nové společnosti. **Základní povinností dětí je poslušnost svých rodičů.** Poslušnost dětí je spravedlivá a je součástí přirozeného zákona, který Bůh vepsal všem lidem do srdce. Jedná se o normativní chování v každé společnosti. Všechny civilizace považovaly uznání rodičovské autority za nevyhnutelný předpoklad stabilní společnosti.

Křesťané rozdělovali Desatero na povinnosti k Bohu (první čtyři přikázání) a na povinnosti k bližním (ostatních šest). Židé učili, že desky Zákona obsahují každá pět přikázání. Úctu

k rodičům řadili mezi povinnosti vůči Bohu, protože přinejmenším v dětství rodiče reprezentují Boha a zprostředkovávají jeho autoritu. „Ctít“ znamená uznávat jejich Bohem danou autoritu, a tak jim věnovat nejen svoji poslušnost, ale i lásku a úctu. Úcta k rodičům je součástí úcty k Bohu, a proto neposlušný syn byl přísně potrestán (Lv 20,9; 5 Dt 21,18-21).

Pavel hovoří o tom, že jde o první přikázání se zaslíbením. Příslib se týkal materiálního prospěchu a dlouhého života. V zaslíbení však nejde předně o dlouhý život poslušného dítěte, ale spíše o sociální stabilitu každého společenství, v němž děti ctí své rodiče. Zdravá společnost je nepředstavitelná bez silného rodinného života.

Děti mají poslouchat rodiče „v Pánu“. *Nejde zde o absolutní poslušnost, ale o poslušnost ve všem, co je slučitelné s věrností Pánu Ježíši Kristu.* Poslušnost dětí platí do věku zletilosti, jak je v kterém státě uznávána jeho hranice. Jako dospělí již nejsme povinni rodiče poslouchat, ale i nadále je máme ctít. Rodiče si mají zachovávat zvláštní postavení v životě svých zletilých dětí.

2/ Povinnosti rodičů (6,4)

„Otcové, nedrážděte své děti ke vzdoru, ale vychovávejte je v kázni a napomenutích našeho Pána“ (Ef 6,4).

Zde se hovoří o povinnostech rodičů vůči svým dětem. Pavel nezdůrazňuje jen uplatňování autority, ale i její omezování. Otec má být zdrženlivý, jemný a trpělivý vychovatel svých dětí. Křesťanský otec pamatuje na to, že jeho otcovství je odvozeno od Božího otcovství (3,14-15; 4,6). Pozemští otcové se mají starat o svou rodinu tak, jak se stará nebeský Otec o svou rodinu. Pozemští rodiče snadno zneužívají svojí autoritu a nerozumnými požadavky dráždí děti ke vzdoru. Mnoho „nahněvaných mladých lidí“, kteří se stali nepřáteli společnosti se tak naučilo v bezcitné domácnosti. Láska rodičů má rozvíjet potenciál dětí. Děti mají svůj vlastní život a svou vlastní osobnost. Jsou to lidé se svými právy. Pavel připojuje i pozitivní výzvu, aby děti byli vychováni v kázni a napomenutích našeho Pána. Zřejmě výraz „kázeň“ znamená výchovu k disciplíně, jež je spojena i s trestem, zatímco „napomenutí“ se týká hlavně výchovou slovem. Rodiče usilují předně o to, aby se děti podřídili předně autoritě Pána Ježíše Krista.

3/ Povinnosti otroků a v dnešní době podřízených (6,5-8)

Velké procento obyvatelstva tehdejší Římské říše byli otroci (asi 60 milionů). Tvořili pracovní sílu a patřili k nim nejen domácí sluhové a manuálně pracující lidé, ale také vzdělanci, lékaři, učitelé a úředníci. Krutost vůči otrokům byla rozšířená.

Pavel oslovuje otroky a vyzývá je k poslušnosti svých pozemských pánů. Mají poslouchat, jako poslouchají Krista, chovat se jako sluhové Kristovi, sloužit jako Pánu a ne lidem, ve vědomí, že dostanou odměnu od Pána. Stejný princip je možné aplikovat při práci a zaměstnání současných křesťanů. Žena v domácnosti může vařit tak, jako by vařila pro Krista a uklízet tak, jako by Ježíš přišel jako čestný host. Podobně se to týká všech zaměstnání. Ve vztahu k nadřízeným máme být uctíví, a sloužit s radostí jako sluhové Kristovi.

4/ Povinnosti pánů a v dnešní době nadřízených (6,9)

„Vy páni, jednejte s otroky také tak a zanechte vyhrůžek. Víte přece, že jejich i váš Pán je v nebesích, a ten nikomu nestrání“ (Ef 6,9).

Křesťanským majitelům otroků jsou připomenuty tři zásady. Mají jednat s otroky stejným způsobem, jak otroci jednají s nimi. Mají zanechat vyhrůžek. Nemají zneužívat své postavení a vyhrožovat tresty. Nový zákon nikde otroctví výslovně neodsuzuje, ale také s ním nevyjadřuje souhlas. Starověká společnost byla na otrocích závislá, jako je dnes společnost závislá na strojích. Náhlým zrušením otroctví by se tehdejší společnost rozpadla. Nový vztah mezi otrokem a jeho majitelem, který Ježíš umožnil, byl revoluční a jeho uplatnění vedlo v dějinách ke zrušení otrokářského řádu. Podkladem pro tyto požadavky je poznání, že Ježíš Kristus je pán otroků i majitelů otroků a nikomu nenadržuje. Všichni lidé jsou si před Bohem rovni a mají stejná práva. Podle Pavla je třeba otroka přijímat jako „milovaného bratra“ (Fl 16).

Boží výzbroj v duchovním boji (Ef 6,10-24)

1/ Nepřítel, s kterým bojujeme (v. 10-12)

„A tak, bratří, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci. Oblecte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat ďáblovým svodům. Nevedeme svůj boj proti lidským nepřítelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla.“

Jedná se o silného nepřítele, kterého nesmíme podceňovat. Znalost nepřítele je nutným předpokladem k vítězství v boji s ním. Náš zápas není proti lidským bytostem, ale proti inteligentním démonským kosmickým bytostem. Ďábel zřídka útočí otevřeně, upřednostňuje tmu před světlem a proměňuje se v „anděla světlosti“. Jako nebezpečný vlk se obléká do beráncí kůže. Někdy řve jako lev, jindy je nenápadný jako had, který bleskurychle uštkne. Jeho zbrání není jen otevřené pronásledování a pokušení, ale dává přednost k svádění ke kompromisu a k omylům.

Pouze Boží moc nás může obránit a vysvobodit z moci, zloby a lstivosti ďábla. Boží moc je silnější než moci zla. Je to moc, která vzkřísila Ježíše Krista a posadila jej na trůn v nebeských sférách, a která nás vzkřísila ze smrti hříchu a posadila na trůn s Kristem. Knížata temnosti byla poražena na kříži a nyní jsou pod Ježíšovými nohama. Kristus vládne i v neviditelném světě, v kterém můžeme spolu s ním vládnout i my. Proto nás Pavel vyzývá, abychom čerpali energii, moc a sílu od Pána Ježíše.

2/ Boží výzbroj (v. 13-20)

Nadzemské mocnosti jsou poraženy v rozhodující bitvě Kristovou smrtí a vzkříšením, avšak i nadále je třeba proti nim bojovat. K tomu se potřebujeme obléci do Boží výzbroj. „Proto vezměte na sebe plnou Boží zbroj, abyste se mohli v den zlý postavit na odpor, všechno překonat a obstát“ (6,13). Apoštolovi jde o křesťanskou stabilitu. Rozkolísání křesťané, kteří nemají pevné zakotvení v Kristu, se stávají pro ďábla lehkou kořistí. Pavel chce, aby křesťané byli silní a pevní i ve zlý den tj. v čase zvláštního tlaku.

Ve Starém zákoně je sám Bůh označen jako bojovník, který bojuje za svůj lid. „*Oděl se spravedlností jako pancířem a na hlavě má přilbu spásy, oděl se rouchem pomsty, jako pláštěm zahalil se rozhorlením*“ (Iz 59,17). Podobně se hovoří o zbroji Mesiáše. „*Jeho bedra budou opásána spravedlností a jeho boky přepásá věrnost*“ (Iz 11,5). Pouze tento druh zbroje je možné použít proti ďáblu a jeho mocnostem. Pavel detailně vyjmenovává šest hlavních částí výstroje křesťanského vojáka – opasek, pancíř na tělo, boty, štít, přilbu a meč. Používá jich jako obrazy pravdy, spravedlnosti, pokoj, víry, spasení a Božího slova.

Opasek pravdy. Satan je lhář (J 8,44), avšak život věřícího má být ovládan pravdou. Pravda je integrující síla v životě vítězího křesťana. Pokud nežijeme v pravdě, nemůžeme používat Slovo pravdy. Pouze pravda dokáže rozvázat ďábelské lži a vysvobodit nás. Druhou součástí výzbroje je **pancíř spravedlnosti**, který chrání tělo a symbolizuje spravedlnost věřícího v Kristu (2 K 5,21). Satan je žalobcem, ale nemůže obžalovat věřící, kteří žijí zbožný život v moci Ducha. Spravedlnost Kristova ujišťuje věřícího o jeho spasení. Život, který žijeme, nás buď chrání proti satanovi, nebo činí snadnějším, aby nás porazil (2 K 6,1-10). Dále se hovoří o **obutí ke službě evangeliem**, které znamená připravenost k tomu jít a sdílet evangelium pokoje ztracenému světu. Křesťan vydávající svědectví je vítězí křesťan. Další částí výzbroje je **štít víry**, který je schopen uhasit všechny ohnivé střely Zlého. Vírou je zde míněna důvěra v Boží zaslíbení a moc. Víra je obranou zbraní, jež nás chrání před satanskými útoky. Ďáblovy šípy zahrnují zlomyslné obviňování, které rozpáluje naše svědomí tím, co můžeme nazvat falešným pocitem viny. Dalšími šípy mohou být pochybnosti a neposlušnost, vzpoura, žádosťivost a strach. Víra je štítem, pod který se utíkáme v čase pochybností, deprese a pokušení, když důvěřujeme Božím zaslíbením. **Přilba spasení** znamená mysl ovládanou Bohem, která se nenechá svést na špatnou cestu. Je třeba mít mysl Kristovu, která je vyučována v poznání našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista. Boží spasitelná moc je naší jedinou ochranou proti nepříteli našich duší. Ujištění o spasení skrze víru v Krista způsobuje, že křesťan může chodit se vztyčenou hlavou a vždy se v Pánu radovat. **Meč Ducha, jímž je slovo Boží** je obrannou i útočnou zbraní. Ježíš se bránil satanským pokušením Slovem Božím a zvítězil. Když je církev napadena zlým učením, brání se pravdou evangelia.

3/ Potřeba modliteb, bdělosti, a přímlyv (18-24)

Modlitby v Duchu svatém, bdělost a přímlyvy nejsou jen další jmenovanou součástí výzbroje, ale mají vše prostupovat. Nebojujeme ve vlastní síle. Při boji proti Amalechovi se Mojžíš vytrvale modlí (Ex 17,8-16). I my se máme bez přestání modlit (1Te 5,17). Modlíme se k Otci, skrze Syna a v Duchu. K modlitbám patří bdělé očekávání na Pána a přímlyvné modlitby za všechny svaté. Spolu s námi bojují i ostatní věřící a máme se vzájemně povzbuzovat. Je pro nás velkým povzbuzením, že jsme součástí Boží rodiny. Závěrem svého listu apoštol Pavel vyprošuje pro věřící pokoj, lásku, víru i milost od Boha Otce a Pána Ježíše Krista.